

СТАНОВИЩЕ

**За дисертационния труд на Розанна Михайлова Чижова, на тема:
„Интегративни техники за развитие на личностни умения в социалната
адаптация на личността. Креативна арттерапия за 15 – 16 годишни”
За придобиване на образователната и научна степен “доктор”**

Рецензент: доц.д.изк. Незабравка Иванова

Дисертацията на Розанна Чижова „Интегративни техники за развитие на личностни умения в социалната адаптация на личността. Креативна арттерапия за 15 – 16 годишни” се състои 254 страници текст, библиография и приноси, като отделно има приложение от проведените изследователски сесии.

Представен е автореферат, който съответства на съдържанието и същността на дисертационния труд.

Структурата на дисертационната разработка е логически обоснована и класическа. Тръгва се от теоретичните постановки и се върви към емпиричните изследвания

Авторката Розанна Михайлова Чижова е завършила НУИИ „Илия Петров“ специалност Живопис, НХА бакалавърска степен по Живопис при проф. Андрей Даниел и Теория и практика на художественото образование. В НХА завършва магистърска степен по арт-терапия. В последствие става редовен докторант по арт-терапия. Има участия в състезания и изложби, както и участия в конференции.

Още в уводната част тя определя целта и задачите на дисертационния труд. Обръща внимание на методиката и методологията. Позовава се на литературен източник от Копитин и Свитковская. Обосновава се за избора

на темата, като продълженията на изследванията започнати в магистърската теза.

Изследва проблемните области след получаваното предимно аналитично насочено образование на учениците. Набляга на настоящето изследване, което касае друга възрастова група – юноши на 15 – 6 годишна възраст. Не са достатъчно ясно разграничени предметата и обекта на изследване.

Докторантката използва голямо количество литературни източници, авторите и заглавията на които представя на чужди езици.

Поставя се акцент върху интерактивните техники, които са съобразени с възможностите и потребностите на юношите и се описват техниките за повишаване на самочувствието, комуникативните умения на юношите, търсене на успешна себerealизация на базата на придобитото желание за по-дълбоко сабепознание.

Представени са входящата и изходяща анкети, които дават информация за характеристиките на изследваните ученици.

Описани са принципите на подбор на изследваните участници в изследването и хронологичните граници на отделните сесии. Изтъква се, че методиката има същинска част, ясно изразено начало и заключение.

Интересен момент от провеждането на изследването е, че сесиите започват с въвеждане и задряване, които се характеризират с повишаване на концентрацията, активността и мотивацията у участниците. Значим момент са дискусиите, които се провеждат по време на всяка сесия. Търсена е постепенна корекция на нарушено поведение. Това се постига чрез постепенно развитие в процеса на по-силно адаптивни модели на поведение и формиране на положителна Аз-концепция у участниците.

Изследването дава съществена информация за всеки участник, чиято задача е да открие сам за себе си най-силно въздействащите за него техники, за да може да ги превърне в практика след провеждане на изследването. Събрани са множество разнообразни данни за ефекта на приложената методика върху участниците, чрез входяща и изходяща анкета, наблюдение на поведението и художествените решения в процеса на работа. Направена е подробна обработка, корекция и анализ на събраните данни. Изведени са основни заключения и предложения за развиване на методиката.

Изведените приноси са пространно представени. Те могат да бъдат обобщени, като се търси разграничение на тези с научна и по-скоро приложна насоченост.

Докторантката има сериозни участия в конференции и публикации в избраната проблемна област.

Въз основа на изтъкнатото и цялостните постижения в дисертацията, предлагам на членовете на Научното жури да присъдят научната и образователна степен “доктор” на Розанна Чижова.

Доц. д.изк. Незабравка Иванова